

саги на свѣтогорскитѣ монаси падали сѣмената на просвѣта изъ България и тамъ, дѣто не могло да става дума за четмо и писмо, появявала се по тоя начинъ „панакидата“. Отъ такъвъ монахъ-духовникъ ще да е доловилъ Стойно тайната за нѣщо нечувано и невиджано, за вълшебно изкуство да се чете и пише, — откровение на духа. Като прѣкжсва нишката на първия си блѣнъ, като разрушава бждащето свое мутавчийско щастие, Стойно заприда нишката на новъ блѣнъ, на нови очарования започва „на книга“ да се учи. Понеже Панагюрище не можело да му даде новото на дуптата му, той тръгналъ да го търси другадѣ, — ходилъ може би въ Т.-Пезарджикъ, стоялъ тамъ 1 2 години, и съ прѣчупени, но не съ загаснали надежди, той се връща пакъ въ Панагюрище, дѣто станалъ чиракъ при единъ отъ хилиндарскитѣ изповѣдници — духовникътъ Харалампий. Обичай бѣ по ония врѣмена духовниците свѣтогорски да завеждатъ единъ два пѣти прѣзъ годината поклонници въ „Света-Гора“ и при такъвъ единъ случай отецъ Харалампий повелъ и младия си и талантливъ ученикъ за „Света-Гора“. Въ това врѣме въ Хилиндарския мѣнастиръ имало единъ влиятеленъ и развитъ монахъ панагюрецъ, на име Наркистъ, който особно се загрижилъ за Стойна. Изпратенъ за мѣнастирски духовникъ въ Измиръ, отецъ Наркистъ завелъ и Стойна, но вече като дяконъ, подъ име Сава. Въ Измиръ дяконъ Сава слѣдвалъ въ мѣстното елинско училище до 1840 год., когато панагюрскитѣ първенци го повикали за учителъ въ новопостроеното училище, а отецъ Наркистъ останалъ въ Измиръ до освобождението на България и наскоро слѣдъ това починалъ. До идването на Радулова въ Панагюрище е имало вече положено начало за училище: една къща била прѣвърната отъ общината въ училище, въ което нѣкой си Кесарий въвелъ алилодидактичната метода при изучването на азбуката. Прѣзъ онова врѣме